

© Traducerea și permisiunea pentru republicare au fost oferite de către Teodor Papuc în scopul includerii sale în baza de date HUDOC a Curții.

© The present text and the authorisation to republish it were granted by Teodor Papuc for the purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

© La traduction et l'autorisation de republier ont été accordées par Teodor Papuc à son inclusion dans la base de données HUDOC de la Cour.

Kurban v. Turcia - [75414/10](#)

Hotărârea din 24.11.2020 [Secția a II-a]

Articolul 1 din Protocolul nr. 1

Articolul 1 para. 1 din Protocolul nr. 1

Posesia nestingherită a bunurilor

Bunuri

Caracterul disproporționat al anulării *ex tunc* a unui contract atribuit din greșeală, din cauza notificării tardive despre procedurile penale împotriva achizitorului, și reținerea garanției depuse de acesta: *încălcare*

În fapt – Reclamantului și partenerului său li s-a atribuit un contract de achiziții publice pentru un proiect în construcții. Contractul a fost anulat ulterior, iar garanția depusă confiscată, din cauza intentării unor proceduri penale împotriva reclamantului privind infracțiuni legate de achiziții publice anterioare. Reclamantul a contestat fără succes anularea contractului.

În drept – Articolul 1 din Protocolul nr. 1:

(a) *Admisibilitatea: Dacă reclamantul avea un „bun”*

Curtea a trebuit să stabilească întâi dacă contractul de achiziții al reclamantului și reținerea garanției sale au constituit „bunuri” în înțelesul Protocolului.

Reclamantului și partenerului său li s-a atribuit contractul de achiziții după ce autoritățile relevante din domeniul achizițiilor au anunțat că el și partenerul său s-au calificat și au câștigat licitația în discuție. Așa cum era formulat contractul, reclamantul era răspunzător în solidar pentru finalizarea proiectului în construcții în limitele bugetului. Acesta a mai asigurat că contractul va fi executat, oferind o garanție. După semnarea contractului, reclamantul și partenerul său au început să dezvolte situl de construcții și să plătească administrația pentru progresele făcute. Până la anularea sa de către autoritatea contractantă, contractul fusese pus în practică suficient în baza dreptului național și constituia, așadar, un activ protejat de articolul 1 din Protocolul nr. 1. Faptul că tribunalele naționale au menținut ulterior anularea contractului reclamantului și confiscarea garanției sale nu a fost decisiv din perspectiva stabilirii existenței unei așteptări legitime a reclamantului la acea dată că presupusul său titlu la executarea contractului nu va fi pus la îndoială în mod retrospectiv.

Prin urmare, în circumstanțele precise ale cazului, reclamantul trebuia considerat ca având cel puțin o așteptare legitimă de a se baza pe contract și de a-l executa și de a aștepta întoarcerea garanției sale, iar acest fapt putea fi considerat, în scopurile articolului 1 din Protocolul nr. 1, ca o anexă la dreptul de proprietate acordat reclamantului în baza contractului.

(b) *Natura disputei și întinderea controlului Curții*

Disputa nu s-a născut ca urmare a interpretării contractului în conformitate cu principiile dreptului privat, ci din aplicarea unei prevederi obligatorii din dreptul național și din faptul că reclamantul era urmărit pentru comiterea unei infracțiuni legate de achiziții. Articolul 1 din Protocolul nr. 1 era aplicabil în această dispută, iar întinderea controlului Curții nu era limitată, așadar, la posibilul caracter arbitrar sau nerezonabil în mod manifest al hotărârilor tribunalelor naționale.

(c) *Fondul cauzei: Dacă a existat o ingerință justificată*

A existat o ingerință în dreptul de proprietate al reclamantului care era prevăzută de lege și care urmărea scopurile legitime ale prevenirii practicilor coluzorii, protecției banilor publici și promovării unei competiții corecte. Rămânea să se stabilească dacă măsura prezenta o relație rezonabilă de proporționalitate între mijloacele utilizate și scopul urmărit.

De obicei, statelor le era acordată o marjă de apreciere largă atunci când erau în discuție măsurile generale de strategie economică sau socială. Marja de apreciere era mai largă îndeosebi la stabilirea candidaților pentru achizițiile publice și la alegerea politicilor privind excluderea obligatorie sau discreționară a candidaților. În baza Directivei Uniunii Europene 2014/24/EU privind achizițiile publice, de exemplu, condamnarea pentru fraudă, corupție, infracțiuni cu caracter terorist, spălare de bani sau participare la o organizație criminală constituiau motive obligatorii de excludere a unui operator economic de la participarea la o procedură de achiziții publice. În baza aceleiași directive, autoritățile contractante aveau competența de a exclude operatorii economici despre care s-a demonstrat că nu sunt de încredere, de exemplu, pentru încălcări ale normelor de concurență sau pentru alte încălcări profesionale grave. Mai mult, statele membre aveau dreptul de a înceta un contract dacă se dovedea că un contractor a fost condamnat printr-o hotărâre definitivă pe baza mai multor motive exprese la data atribuirii contractului. Directiva le recomanda autorităților din domeniul achizițiilor să atragă atenția la principiul proporționalității atunci când acționau în interiorul marjei lor discreționare.

Autorităților din domeniul achizițiilor publice li se poate cere să întreprindă măsuri concepute să-și corecteze erorile, în interesele publicului. Totuși, acest principiu nu putea prevala într-o situație în care persoanei vizate i se impunea o sarcină excesivă. Apoi, nu ținea de rolul Curții să decidă, de principiu, dacă existența procedurilor penale împotriva unei persoane trebuia să acționeze ca motiv exclusiv și dacă o asemenea urmărire penală putea servi ca motiv justificator pentru anularea unui contract și pentru reținerea garanției.

În procedurile naționale nu a avut loc nicio evaluare a proporționalității, dreptul național nelăsând o marjă discreționară în acest sens. Prin urmare, Curtea a trebuit să evalueze ea singură dacă rezultatul a fost unul disproporționat.

Curtea a scos în evidență mai multe particularități:

În primul rând, atunci când a fost anunțată invitația pentru participare la licitare, era formulat și acceptat deja de o instanță penală un rechizitoriu care îl acuza pe reclamant. În circumstanțe obișnuite și în conformitate cu dreptul național, reclamantului nu trebuia niciodată să i se permită să participe la licitație. Deși dreptul național impunea ca acuzarea să informeze fără întârziere autoritățile din domeniul achizițiilor publice despre orice persoană care fusese urmărită în privința unei infracțiuni legate de domeniul achizițiilor publice, notificarea a ajuns la autorități la șase luni după ce rechizitoriu a fost trimis la instanța penală. Perioada de șase luni putea fi considerată cu greu o perioadă în care s-a acționat rapid în contextul achizițiilor publice, unde timpul constituia un element esențial. Astfel, autoritățile au acționat în mod neglijent în comunicarea unor informații cruciale care afectau calificarea participanților în procesul de achiziții publice.

În al doilea rând, reclamantul însuși nu a fost notificat niciodată despre interdicția care îl privea, în ciuda faptului că dreptul național impunea acest fapt. Notificarea avocatului din oficiu despre interdicție, avocat a cărui autoritate se limita, în acel moment, la asistarea reclamantului în timpul interogării sale la poliție, nu a fost conformă cu legea. Mai mult, lipsa vreunei probe despre faptul că reclamantul ar fi știut despre procedurile desfășurate împotriva sa atunci când a participat la licitație presupunea că nu putea fi acuzat că a acționat cu rea-credință la participarea în acest proces. În fine, Curtea nu a putut subscrie la motivarea potrivit căreia reclamantul trebuie să se fi abținut de la participarea la licitație prin anticiparea faptului că putea fi intentat un caz penal împotriva sa, ca urmare a interogării lui de către poliție.

În al treilea rând, Curtea a mai avut în vedere că măsura a fost aplicată ca o consecință automată a punerii sub acuzare a reclamantului; precum și natura ireversibilă și permanentă a măsurii imputate, lipsită de posibilitatea reclamantului de a solicita rambursarea, în eventualitatea în care procedurile penale împotriva lui s-ar fi încheiat cu un alt rezultat decât o condamnare.

Având în vedere aceste circumstanțe precise, care au avut un impact decisiv asupra situației în care se găsea reclamantul și, în ciuda marjei de apreciere acordate statului pentru alegerea celui mai bun

răspuns în asemenea cazuri, anularea contractului reclamantului cu efecte *ex tunc* și reținerea garanției sale au fost disproporționate. În particular, chiar dacă încetarea contractului era necesară și inevitabilă, principiul echilibrului corect pretindea cel puțin aplicarea unei măsuri mai puțin severe care să ușureze sarcina financiară impusă reclamantului, cum ar fi returnarea garanției sale și rambursarea unor sau tuturor costurilor.

Concluzie: încălcare (unanimitate).

Curtea a mai reținut că nu a existat nicio încălcare a articolului 6 § 2 pe baza faptului că tribunalele care au judecat disputa privind anularea contractului nu au insinuat sau nu au comentat despre vinovăția reclamantului.

Articolul 41: Plângerile privind prejudiciul material și moral au fost radiate de pe listă.

(Vezi și *Kopecký v. Slovacia* [MC], [44912/98](#), 28 septembrie 2004, [Nota informativă 67](#); *Dzirmis v. Letonia*, [25082/05](#), 26 ianuarie 2017; *Čakarević v. Croația*, [48921/13](#), 26 aprilie 2018, [Nota informativă 217](#); [Ghidul privind articolul 1 din Protocolul nr. 1 la Convenția Europeană a Drepturilor Omului: protecția proprietății](#))